

הנחיות לבניית עירוב זמני

על מנת להתיר טלטול במקום שבו נמצאים בשבת צריך להקיף את המקום מחיצות (מכונה: "עירוב"), ובנוסף לעשות עירוב חצרות. בבניית המחיצות ישנן הלכות רבות, בדברים שלהלן יפורטו הדינים העיקריים והנחיות מעשיות כיצד להתיר טלטול בשבת, עם עצות פרקטיות לעשיית עירוב בתנאי שטח, יצויין שבכל עירוב שעושים צריך להיות בשטח מישהו שידע את ההלכות וידע אלו דברים צריכים בירור מעמיק. הנחיות אלו נכתבות על מנת להועיל לאנשים שבשטח, אך אין לסמוך עליהם בלבד.¹

מחיצה

על מנת שמחיצה תהיה כשרה היא צריכה לעמוד ברוח מצויה, ולהיות בגובה של עשרה טפחים. ניתן להשתמש גם במחיצה של "לבד" דהיינו שהרווחים פחותים משלושה טפחים (יש לחשוש לשיעור הקטן).

בנוסף ניתן להשתמש ב"צורת הפתח", וכן ב"תל המתלקט", דיניהם יפורטו להלן. המחיצה צריכה להקיף את כל המקום שאותו רוצים לטלטל (מלבד פרצות בודדות שיפורטו להלן בדיני פרצות), אך גם מחיצה שמתחת למקום הטלטול יכולה להועיל מדין "גוד אסיק" במקרים מסויימים כאשר היא ניכרת לעומדים למעלה.²

עצות פרקטיות:

ניתן להשתמש ברשת ברזל, או פלסטיק מתוחה בין בזנטים אם אינן זזות ברוח. לשים לב מתחת לשערים גם אם הם סגורים בשבת – הרבה פעמים יש רוח, אפשר לסגור אותו על ידי שרשרת.

תל המתלקט

ישנה אפשרות לסמוך על קירות טבעיים שקיימים בשטח, ואפילו אם אין הם ממש קירות אלא די בשיפוע כזה שבתוך הילוך ארבע אמות עולה הקרקע בגובה של עשרה טפחים³, שזה שיפוע של כ-25 מעלות.

נחלקו האחרונים האם די בכך שבצירוף כל השיפוע מגיעים לגובה של עשרה טפחים למרות שחלק מן העליה בגובה היא על ידי שיפועים קטן מזה⁴, או שצריך דווקא שהעלייה בגובה תהיה על ידי שיפוע לפחות כנ"ל⁵, לפי שיטה זו בהרבה מקרים אין התל נחשב למחיצה⁶. כל מקום שבו השיפוע קטן יותר מהשיפוע הזה, או שלא מגיעים לגובה עשרה טפחים הרי הוא נחשב לפירצה באמצע המחיצה, וצריך לעמוד בתנאי הכשר פרצות (עיין לקמן). מטעם זה יש שנמנעים מלסמוך על תל המתלקט במקום שאין הוא זקוף בצורה מובהקת. יש לשים לב שבמשך הזמן יכולים להיות שינויים בתל ולפסול אותו מלהיות מחיצה.

צריך לשים לב שבסיום התל המתלקט, בחיבורו להיקף אחר לא יהיו פרצות, ומצוי מאד שיש פרצות ביניהם, שכן המחיצה מוגדרת רק בגובה התל ולא בתחתיתו.⁷ ומשום כך יש להזהר בחיבור של צורת

¹ ההנחיות מתפרסות לקראת עליה לקרקע של ישובים חדשים בתמוז תשפ"ב. ייש"כ למיישבים את ארץ ישראל ולמסייעים לעשות זאת תוך שמירת קדושת השבת, ולכל מי שסייע בבירור ובעצה. בניהו שנדורפי (0523114161).

² ועיין שו"ע שמה, ה' ו' ומשנ"ב ס"ק סה.

³ מ"ב שמה ס"ק ה.

⁴ שפת אמת שבת ק' ע"א, תוספת שבת סימן שמה אות ב, ביאור הלכה שסב ס"ב. ושנח ס"ב ד"ה ואם קשה.

⁵ חזו"א עירובין סימן קיא אות ד, ועיין עוד סימן סה אות סב ואות ע).

⁶ "ולפיכך כשבאין להתיר את העיר על סמך הר זקוף המתלקט י מתוך ד צריך זהירות יתירה. דהרבה פעמים משתנה זקיפתו... ופעמים אין עשר אמות במקום אחד אבל הזקוף שבין למישור בטל מדין אתי אורא דהרי גיסא ודהאי גיסא ומבטל ליה עד שמצטרף לעשר אמות, ודהרבה פעמים ההר מתעקם או מתעגל ואז יתכן שיבטל מחיצתו" לשון החזו"א.

⁷ כן משמע ברש"י בשבת ק' ובריטב"א ומאירי בעירובין יט ע"ב, ועיין עוד במה שכתבתי בזה במקום אחר.

הפתח אל התל, שכן מחד יש אוסרים להעמיד את העמוד על גבי התל, ומאידך העמדת העמוד בתחתית התל גורמת לפירצה (ובצד צורת הפתח יש מחמירים שכל פירצה יותר משלושה או ארבעה טפחים פוסלת). הפתרון הטוב לכך הוא העמדת העמוד של צורת הפתח בתחתית התל, וחיבור מחיצה גמורה משם לגובהו של התל.

כאמור ישנם מקרים בהם ניתן לסמוך על מחיצה גם כאשר היא מתחת לשטח המיועד לטלטול, דבר זה מצוי בתל המתלקט, אך יש לשים לב שאם סומכים על תל כזה אם חלקו העליון של התל בולט מעבר לחלקו התחתון הוא מבטל את ה"גוד אסיק", ואינו כשר לטלטול.⁸ לשם בדיקה של זה כדאי לבדוק את התל מלמטה ולא מלמעלה.

אם מסתמכים על תל שמתחיל מהמקום המוקף לטלטול, התל כשר אפילו כאשר חלקו העליון בולט מעל חלקו התחתון.

תל המתלקט הוא בידי שמים, ולכן אי אפשר להסתמך רק עליו, כאשר השטח הוא יותר מבית סאתים.

צורת הפתח

מדיני צורת הפתח:

ההקף הכי פשוט הוא על ידי "צורת הפתח" – צורת היא שני עמודים שמעליהם עובר עמוד או חוט נוסף. ישנם כמה תנאים על מנת ש"צורת הפתח" תהיה כשרה, ונפרט את הדברים החשובים:

העמודים שבצדדים צריכים לעמוד יציב ולא לזוז גם ברוחות רגילות, ושיהיה בכוחם (תיאורטית) להחזיק דלת קלה.⁹ הקנה העליון יכול להיות גם חוט,¹⁰ אפילו אם הוא זז ברוח מצויה, כל שאינו נופל על ידי הרוח כשר,¹¹

גובה העמודים והקנה העליון צריך להיות עשרה טפחים¹², מצוי שהחוט שוקע בין העמודים וצריך לשים לב שיהיה בגובהו עשרה טפחים גם במקום הנמוך ביותר,

לכתחילה יש למתוח את החוט בין העמודים שלא ישקע ביניהם¹³, אך בדיעבד אין זה מעכב¹⁴.

גובה "צורת הפתח" עשרה טפחים. צריך לשים לב שלכל אורך צורת הפתח לא יפחת מעשרה טפחים, גם לא במקום שיש עליית מפלס או ירידה של החוט כלפי מטה (בכל מקרה לכחילה יש למתוח את החוט שלא יהיה לו "בטן" כנ"ל).

החוט העליון של צורת הפתח צריך לעבור דווקא מעל הקנים התחתונים,¹⁵ מחמת זה אין לסמוך על רוב עמודי החשמל (ראה להלן על עמודי חשמל).¹⁶

יש שהחמירו כאשר החוט עובר בתוך חור שנמצא בתוך העמוד והעמוד ממשיך בגובהו.¹⁷

אם החוט מלופף על מסמר שבראש העמוד, הרי זה נחשב לעובר מעל העמוד.¹⁸

אסור שיהיה דבר שיחוצץ בין העמוד לחוט שמעליו¹⁹. אך דבר ארעי אינו מעכב,²⁰ ויש שהתירו גם כאשר יש דבר שחוצץ.²¹

⁸ ראה שו"ע שמה, טז.

⁹ שו"ע שסב, יא

¹⁰ שו"ע שם.

¹¹ משנ"ב שם ס"ק סו.

¹² משנה ברורה שסג צג

¹³ שער הציון שסב ס"ק סו.

¹⁴ נראה שדברי שער הציון האלו שם הם רק לפי המחמירים שהביא שם במשנה ברורה, וכן כתב להתיר בשו"ת יחוה דעת ח"ז סימן עב, ועוד.

¹⁵ שו"ע שסב יא. עיין שם בב"י שאף על פי שהרמב"ם ביאר אחרת את "צורת הפתח מן הצד" מ"מ גם הוא מודה לדין זה, אמנם עיין בר"ח עירובין יא ע"א שמשמע מדבריו שמכשיר ככה"ג, וכן ביאר בדעת הרמב"ם הרב קאפח (הלכות שבת פרק טז אות לה).

¹⁶ עיין מ"ב ס"ק סד מה שציין לאחרונים.

¹⁷ במשנ"ב (שסב ס"ק סד) מביא שהפרמ"ג הסתפק בזה ומצדד להחמיר, ובערוך השולחן (שסב לב) והחזו"א (עירובין עא ט) מקילים בזה, וכן אחרונים נוספים (עיין הלכות עירובין פ"ד ס"ד).

¹⁸ משנ"ב שסב, סד.

¹⁹ מ"ב שסג ס"ק קיב.

²⁰ חזו"א עירובין עא יג.

²¹ תוספת שבת שסג, ס"ק סד; שו"ת אבני נזר או"ח סי' רצא אות יב. וראה גם ערוך השולחן שסג, מו.

גובה העמודים והקנה העליון צריך להיות עשרה טפחים²², מצוי שהחוט שוקע בין העמודים וצריך לשים לב שיהיה בגובהו עשרה טפחים גם במקום הנמוך ביותר, עמוד שעומד בתוך מקום שמוקף מחיצות פסול (ויש להיזהר גם מתל המתלקט מסביב),²³ ובשעת הדחק יש מי שמתיר. כאשר העמוד מרוחק מהקרקע שלושה טפחים הרי זה פוסל משום שזה מחיצה תלויה.²⁴ יש מצריכים שהעמודים יהיו ישרים ולא עקומים²⁵, אך רבים לא חששו לזה ומתירים גם אם העמודים עקומים.²⁶

עצות פרקטיות לצורת הפתח

כדאי לפצל את העירוב מראש למקרה שתהיה תקלה שלפחות בחלק מהמקום (החשובים שבהם) יהיה עירוב

עמודי העירוב

1. בזנטיים

אפשר לתקוע בזנטיים בקרקע ועליהם להעביר את החוט. החסרון בזה הוא שבצורה כזו הרבה פעמים לא שמים לב, או לא מצליחים שהחוט ישרו על גבי הבזנט ולא יגיעו מהצד. אפשר לעשות חריץ בראש הבזנט, ולהעביר בתוכו את החוט, אלא שאז נכנסים למחלוקת האחרונים בעמוד שנמשך מעל החוט. אפשר להדביק עם דבק את החוט בראש העמוד. בבזנט יש חסרון שהוא יכול לקרוע את החוט.

2. בזנט + עמוד עירוב מאולתר

ניתן לחבר לבזנט עמודי עירוב מאולתרים:

קרש בניה רגיל, לתקוע בראשו שני ברגים קטנים בסמיכות זה לזה אך עם רווח ביניהם, הברגים צריכים להיות בולטים מהעמוד על מנת שהחוט של העירוב יעבור ביניהם. בנוסף בגוף הקרש יש לתקוע בורג ארוך (לפחות 6 ס"מ) שיהיה מפולש בקרש מצד לצד ובולט כ-2 ס"מ בכל צד, מיקום הבורג - בחלקו העליון של הקרש, לא צריך מקום מדויק, העיקר שיהיה במקום שלא ישבר. לכל קרש יש לצרף שלושה אזיקונים על מנת לחבר אותו לבזנט, או לעמודים שבשטח. קרשים אלו ניתן לחבר גם לעמודים שנמצאים בשטח, ואפילו לעצים, אם הנוף שלהם גבוה מעל עשרה טפחים, ולא מפריע לחוט.

3. בזנט + עמוד מתכת חלול שעומד על גביו

4. חציבה קלה בקרקע

ניתן לקדוח עם פטישון כמה חורים בסלע עם מקדח 10. להכניס ברזל בניה עם פטיש. לחבר או לרתך אליו בזנט או לחבר קרש

5. עמודים עם בסיס

ניתן לאלתר עמודי עירוב על ידי קרשים שמעמידים אותם בשטח על גבי בסיס מקרש שעליו הוא שוכב ובסיס מקרשים נוספים. ניתן גם לקבע אותו על ידי יציקת בטון קטנה (פחות משלושה טפחים, על מנת לא להסתבך ב"פיתחי שימאי").

6. עמוד מחוזק על ידי חוטים

אפשר להעמיד עמוד ולחבר אליו את החוט על ידי הידוק, ולייצב את העמוד על ידי חוטים משני הצדדים שמחוברים לקרקע על ידי יתידות. עמוד זה אינו יציב כל כך, ויש להיזהר שלא יפול בתוך השבת. ויש לוודא שאכן יש ביכולתו להחזיק דלת אפילו של קש, וצ"ב.

²² משנה ברורה שסג צג

²³ תיקוני עירובין לבעל המקו"ח, הובא במשנ"ב שסג ס"ק קג.

²⁴ עיין שו"ע סימן שסג ס"י שכתב כן לגבי לחי.

²⁵ חכמת שלמה סימן שסב; קריינא דאגרתא ב, צו.

²⁶ מנחת שלמה תנינא (ב - ג) סימן ס אות כג. ראה גם ארחות שבת כח סוף הערה מג בשם ר"ש אויערבאך.

החוט

חוט דיג מחזיק מעמד יותר זמן, ודי נוח לשימוש. אם עושים עירוב לשבת אחת בלבד, עדיף חוט בניה שיותר נוח לשימוש (קשירה, מתיחה) ומספיק על מנת להחזיק מעמד לשבת אחת. חוט ברזל, כבד ולא נוח לשימוש בכלל. אם משתמשים בעמודי עץ ניתן לחבר את החוטים אל העמוד ע"י הידוק ברובה סיכות. מומלץ לקשור בין כל שני עמודים את החוט בפני עצמו (למנוע נפילה של הרבה, ולמנוע לחץ גדול על העמודים) ולשם כך כדאי שבכל קרש יהיה בורג שעליו יהיה ניתן לקשור את החוט.

שימוש בעמודי חשמל

יש אפשרות לסמוך על עמודי חשמל שנמצאים בשטח, יש עמודים כשרים ויש עמודים שאינם כשרים מצד עצמם.

העמודים הכשרים הינם עמודים שהחוטים עוברים מעל לעמוד ולא מצידו (כמו בתמונה).

יש עמודים שחלקם התחתון רחב וחלקם העליון צר, וביניהם יש מדרגה, ניתן לחבר חוט לחלק העליון מהצד וזה כשר משום שהוא מעל החלק התחתון בתנאי שיש בחלק התחתון גובה של עשרה טפחים, ושהחוט אכן מעליו (אם העמוד בצורת קונוס, ללא מדרגה בין החלק הצר לחלק הרחב – אין אפשרות לקשור מהצד).

ברוב העמודים שאינם כשרים לעירוב, יש אפשרות להכשירם על ידי הנחת עמוד אחר ליד העמוד חשמל שהוא יהיה ה"קנה התחתון" ("לחיי"). אין הכרח שהחוט יהיה צמוד לעמוד התחתון, אך הוא חייב להיות ממש מתחתיו.

העמוד התחתון צריך להיות מדויק מתחת לחוט החשמל (לאותו חוט שעליו סומכים בהמשך התוואי), ודבר זה צריך הרבה בדיקה וניסיון (אפשר להעזר במראה+שרשרת או בפלס עם כוונות, או בליזר, אך צריך לדעת להשתמש בהם לבדיקה זו), ובייחוד בעמוד עקום (רבים מאד עקומים). אם העמודים אינם בקו ישר זה מול זה (כמעט תמיד יש זווית כלשהיא) צריך לשים עמוד מתחת לכל עמוד חשמל, ובכל צד שלו.

על מנת לדיק במיקום כדאי להשתמש בעמוד רחב (שימוש ברפסודה בעייתי בגלל שאינה מלאה לכל אורכה).

כאשר עמודי החשמל רחבים יש רוח של יותר משלושה טפחים בין "לחיי" "לחיי", ויש לסתום את הפירצה בדרך כלשהיא (מומלץ על ידי רשת).

פרצות

יש לדאוג שלא יהיו כלל פרצות יותר משלושה טפחים בכל ההיקף, מכיוון שיש פרצות שפוסלות והדינים מסובכים, בשעת הדחק יש לשאול שאלת חכם.

היקף בצורת הפתח במקום זמני

מקום שהוא ארעי אי אפשר להסתמך על צורת הפתח בכל הצדדים וצריך לעשות שתי צדדים על ידי מחיצות ממשיות, או לבוד.²⁷ החזו"א מצריך שמחיצות אלו יהיו זו כנגד זו ולא בצורת ר.²⁸ באחרונים ישנם פתרונות לשעת הדחק.²⁹

²⁷ שו"ע שסב, י. ולא מוזכר שם כמה מחיצות צריך לעשות בלא צורת הפתח, ועי' ביאור הלכה שם ד"ה כשכל משמע שצריך שיהיו שתי מחיצות שאינן צורת הפתח. וצ"ב.

²⁸ חזו"א ע, יב.

²⁹ עיי' שבת ומועד בצה"ל (אבידן) עמוד שטו, שהעלה אפשרות בשעת דחק (בצירוף של כמה שיטות) שאם הרווח בין המחיצות פחות מעשר אמות (5 מטר) זה נחשב למחיצה שמועילה, ואפשר לעשות שתי מחיצות בצורה כזו, ועוד שתי מחיצות של צורת הפתח יותר מעשר אמות. כמו כן בהגדרת שיירא יש מקום לדון, עיין: משיב מלחמה ב, נה; "עירוב צורת הפתח בתנאי שדה

גודל השטח שאפשר להקיף

בעירוב זמני, הכי נוח להשתמש בדברים שקיימים בשטח – הרים, טרסות, גדרות, וכו'. אך מלבד שזה צריך להתאים לדיני מחיצות הנ"ל, יש דינים נוספים במחיצה שלא נעשית לשם הטלטול: מחיצה שעשויה מאליה לא מועילה לשטח שהוא יותר מבית סאתים, ולכן אי אפשר לסמוך רק על תל המתלקט וכדומה,³⁰ בדרך כלל גם טכנית אין תל שמקיף את הכל. אם מוסיפים גם צורת הפתח או מחיצה לאורך של עשר אמות (שאינה מקבילה וסמוכה למחיצה שבידי שמים) זה מספיק על מנת להתיר טלטול.³¹ מחיצה שאינה מלאה, ובנויה רק על "לבוד" בלבד (שתי או ערב - שאינו רשת) לא מועילה לשטח יותר מבית סאתים.³² נחלקו אחרונים אם ב"צורת הפתח" אפשר להתיר גם שטח גדול מזה,³³ ולמעשה כאשר יש הרבה אנשים שנמצאים בשטח אפשר להקל.³⁴

עירוב שנקרע בשבת

אם נקרע העירוב בשבת אסור לטלטל. אסור לתקן את העירוב בשבת על ידי יהודי על ידי קשירה או ליפוף של חוטים, או בנית עמודים, ואפילו אם זה כרוך רק באיסור דרבנן, אך מותר לתקנו אם לא עושים שום איסור.³⁵ אם העירוב היה כשר לפני שבת ותוקן בשבת, אפילו אם עשו זאת בשבת באיסור, בין בשוגג בין במזיד – מותר לחזור ולטלטל.³⁶ אם יש גוי, מותר לומר לו לתקן את העירוב בשבת על מנת למנוע מכשול מהרבים,³⁷ ואם אפשר שהנכרי יעשה את התיקון על ידי איסור דרבנן בלבד – מוטב.³⁸ אם אי אפשר לתקן את העירוב בשבת – מוטב שלא להכריז ברבים שאסור לטלטל, אלא להודיע רק למי שבטוח שאם יודיע לו לא יטלטל.³⁹

עירוב חצרות

על מנת להתיר טלטול צריך לעשות בנוסף להיקף של כל העיר, גם "עירוב חצרות". יש לקחת לחם או מצה⁴⁰ בשיעור של שמונה ביצים (כ800 סמ"ק לחזו"א).⁴¹ יש לזכות את העירוב לכל האנשים על ידי נתינה של הלחם למישהו אחר שיזכה עבור כל מי שמועיל לו העירוב (ואם עושים לכמה שבתות – גם כל מי שיצטרף בהמשך) על ידי שיגביה אותו טפח עבור כולם.⁴²

בצבא", הרב אברהם שרמן, תחומין ד; בתשובת הג"ר אשר וויס; במאמר שנכתב בבית המדרש של הרבנות הצבאית בעניין זה; הלכה כסדרה הלכות עירובין פרק ח; ובשם הגר"ד ליאור אמרו במקום התיישבות חדש אף שעדיין אינם יכולים לשבת בצורה מסודרת בגלל התנגדות הממשלה שאין הוא נחשב לבקעה.

³⁰ שו"ע או"ח שנה, ג.

³¹ שו"ע או"ח שנה, ו.

³² שו"ע או"ח שס, א.

³³ יש שנקטו ש"צורת הפתח" אינה "מחיצה גרועה": כתבי הגר"ש שבת סוף סימן פא; הלכות עירובין (לנגה, עמוד 39); ויש שנקטו ש"צורת הפתח" נחשבת "מחיצה גרועה": פרי מגדים (אשל אברהם סימן שסב סוף ס"ק יז); מנחת יצחק חלק ו סימן לג; תיקון עירובין (פ"ד סעיף יט ושם בבנין שלום הערה נז).

³⁴ יעויין שו"ת מנחת יצחק שם כמה קולות בדבר זה, וכשיש הרבה אנשים יש להקל בצירוף דברי השו"ע שלכל אחד מהאנשים נותנים בית סאתים (עייין משנ"ב שס ס"ק ח שכל הראשונים חולקים על זה).

³⁵ שמירת שבת כהלכתה יז, לד.

³⁶ שו"ע שסב, ג.

³⁷ משנה ברורה רעו ס"ק כה.

³⁸ ביאור הלכה שס, ג ד"ה מחיצה.

³⁹ שמירת שבת כהלכתה יז, לד.

⁴⁰ בעירוב חצרות צריך דווקא פת – שו"ע שסו, א; בשיתוף מבואות אין צורך דווקא בפת – שו"ע שפו, א. היום עושים שיתוף ועירוב ביחד ולכן יש לעשות על ידי פת – ראה רמ"א שסו, ו; ושפז, א ושערי תשובה שם.

⁴¹ שו"ע שסח, ג. בדיעבד די בשש ביצים, וניתן לסמוך על שיעור הגר"ח נאה (ואף פחות מזה) ולפיו זה כ350 סמ"ק. חלה רגילה הינה 500 גרם, אך הנפח שלה גדול יותר ויש בה גם שיעור חזו"א של שמונה ביצים כנ"ל. אכן יש מהפוסקים ששיערו לפי משקל ולא לפי נפח, ולדבריהם לא די בחלה רגילה ויש לקחת שתי חלות.

⁴² שו"ע שסו, ט-י.

לפני הזיכוי יש לברך "בא"י אמ"ה אשר קדשנו במצוותיו וציונו על מצות עירוב", אך במקום שיש ספיקות האם יש צורך לעשות עירוב חצרות, אין לברך, וכן במקום שמישהו אחר עשה עירוב, ומשום כך הרבה פעמים לא מברכים על עירוב חצרות. ובשבת שנמצאים בשטח אין לברך.⁴³

אחרי הזיכוי יש לומר: "בהדין עירובא יהא שרא לנא לאפוקי ולעיולי מן הבתים לחצר ומחצר לבתים ומבית לבית ומחצר לחצר ומגג לגג ומבתים וחצרות למבוי וממבוי לכל הבתים והחצרות שבעיר הזו לנו ולכל הדירים בעיר הזאת ולכל מי שיתוסף בה (לכל שבתות השנה ולכל ימים טובים)".⁴⁴ ויש להוסיף שאם צריך שיתוף מבואות, הרי שפת זו תהיה שיתוף מבואות.

אם לא בירך ולא אמר את הנוסח – כשר.⁴⁵

אם המקום מחובר למקום אחר שיש בו כבר עירוב חצרות, אין לברך על העירוב (ובדיעבד גם אם לא עשו עירוב חצרות זה מותר משום העירוב במקום שמחוברים אליו)

העירוב צריך להיות מיועד לאכילה לכל מי שירצה, ואין להקפיד על מי שלוקח אותו (אך חובה על מי שלוקח אותו לדאוג לעירוב חדש), ולכן לא יערב בלחם שמיועד לשימוש בשבת.⁴⁶

יש להניח את כל העירוב בכלי אחד.⁴⁷

יש להניח את עירוב החצרות במקום שגרים בו ויש בו ארבע אמות על ארבע אמות.⁴⁸

טבלת מידות

מדות ושיעורי תורה	הגר"ח נאה	חזו"א
טפח	7.6 ס"מ	9.6 ס"מ
שלושה טפחים	22.8 ס"מ	28.8 ס"מ
ארבעה טפחים	30.4 ס"מ	38.4 ס"מ
עשרה טפחים	76 ס"מ	96 ס"מ
אמה	45.6 ס"מ	57.6 ס"מ
ארבע אמות	182.4 ס"מ	230.4 ס"מ
עשר אמות	456 ס"מ	567 ס"מ
בית סאתים	1.04 דונם	1.659 דונם

⁴³ עיין שו"ע שסו, ב ומשנ"ב וביאור הלכה שם כמה דעות באיזה מצב יש חיוב עירוב במחנה ושיירא.

⁴⁴ משנה ברורה שסו, טו ס"ק פג.

⁴⁵ שו"ע שסו, יב ומשנ"ב שם ס"ק פד.

⁴⁶ שו"ע שסו, ה.

⁴⁷ שו"ע שסו, ד. ושם במשנ"ב ס"ק לא מעלה אפשרות להקל אם אחד זיכה עבור כולם.

⁴⁸ שו"ע שסו, ג. הרמ"א שם מתיר לשים בבית הכנסת, אך בעירוב זמני שאינו "שיתוף מבואות" אלא רק "עירוב חצרות" צריך דווקא בבית דירה (יעוין שם ביא"ל ד"ה ונ"ל).